

שלושה כיתות בין בני אדם בקיום המצוות

שאברהם אבינו לא טרח בעצמו בהבאת המים, אלא ביקש משליח להביא את המים - וכמו שפירש"י "יוקח נא על ידי שליח", לכן לא ביקש להביא הרבה מים, כי אין זה מידת חסידות להטריח את השליח לסחוב הרבה מים כדי להיטיב לשני, שהלא כמו שהוא דואג לטובת האורחים, כן יש לו לדאוג גם לטובת השליח. והוסיף הגר"ס זצ"ל, שאף שמבואר בגמ' (שבת ס"ב ע"ב) שיש מעלה לטויל ידיו בהרבה מים ובשפע, מ"מ אין לטויל ידיו בשפע אם הדבר יגרום להכביד על המשרתת שתצטרך לשאוב מחמת זה עוד מים מהבאר, כי אין זו מעלה כלל להתחמיר ולהצטדק על חשבון אחרים. וכן באפיית המצות מסופר על הגר"ס זצ"ל שדקדק בהרבה הידורים, אבל כפי מידת דקדוקו של הידור המצות, כן הקפיד גם על תשלום הפועלים, כדי שלא יימצא שהפועלים יפסידו מחמת הידוריו במצוות מצה, ואז הוא יאז צדיק על חשבון אחרים.

חינוך הבנים לחסד

"ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער", (י"ח. ופירש"י "אל הנער - זה ישמעאל לחנכו במצות", ע"כ. ומבואר בדברי רש"י, שכשם שצריך לחנך את הבנים ולהרגילם בקיום המצוות, כך גם מוטל על האב לחנך את בניו לחסד ולהכנסת אורחים. ויש ללמוד מכאן עוד, שכשם שישמעאל נתחנך גם על ידי שראה את אביו מתעסק בחסד מתוך מסירות נפש, וגם על ידי שאביו הרגילו להשתתף עמו בפעולות החסד, כך גם ראוי לאדם שלא יעשה צדקה רק בצנעא אלא ישתדל שבניו ובנותיו יראו איך הוא מקיים מצוות חסד וצדקה והכנסת אורחים, וגם לשתף אותם במעשה החסד והצדקה, ועל ידי זה הם יתרגלו להרבות בחסדים כמוהו.

אצל הקב"ה אין שום חילוק בין טבע לנס

למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנת, היפלא מה דבר", (י"ח. יג-יד). יש להבין באמת איך יתכן שצחק שרה על נבואת ה', וכי באמת חשבה שרה שיפלא מה דבר ח"ו, (ועי' ברמב"ן כאן). וביאר בזה מרן הגר"ז זצ"ל, שבוודאי האמינה שרה לנבואה ולא היה לה שום ספק בזה, אלא שהיה הדבר אצלה בגדר חידוש ופלא - וכמו שתירגם בתרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק "ותצחק שרה" - "ותמאת שרה", וזה היה התביעה על שרה שלא היה הדבר צריך להיות אצלה בגדר חידוש ופלא כלל, אלא היה צריך להיות פשוט אצלה שאין שום חילוק כלל בין זקנה לצעירה, שהלא שאצל הקב"ה אין שום חילוק בין טבע לנס, וכמו שאמר רבי חנינא בן דוסא לבתו (תענית כ"ה ע"א) "מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק", כי באמת אין שום טבע בעולם כלל, וגם הטבע הוא נס תמידי מכח רצונו יתברך שמו. ובאמת הרי מה שהעולם קיים ברגע זה אינו מכח מה שהקב"ה בראו בעבר, אלא בכל רגע מחדש הקב"ה את השפעתו ומחיה את הבריאה ברצונו, וזהו כוונת הפסוק (תהלים קי"ט, פ"ט) "לעולם ה' דברך ניצב בשמים", שמה שהרקיע היה ברגע הקודם אינו סיבה שהרקיע ימשיך מעצמו להתקיים גם ברגע הבא, אלא דבר ה' שאמר "יהי רקיע" עדיין ניצב בשמים ומקיים את הרקיע בכל רגע מכח דבר ה' שעדיין קיים גם עכשיו, ולכן בוודאי אין שום חילוק בין טבע לנס, שהלא גם הטבע אינו טבע כלל, אלא הבריאה מתקיימת בכל רגע מחדש מרצון ה'.

השפעת ראש המשפחה על הנהגת אשתו ואנשי ביתו

"ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה", (י"ח. א'). הדבר נראה תמוה לכאורה - למה תבע הקב"ה את אברהם על ששרה צחקה, והלא היה לו לתבוע את שרה עצמה על מה שצחקה, אבל אברהם שלא צחק הוא לכאורה נקי מכל חטא. ופירש בזה הגה"צ רבי ישראל מסלנט זצ"ל שכיון שהיה טענה על שרה, ממילא נזקפה תביעה זו גם על אברהם, שהלא אם אברהם היה מנחיל בביתו את האמונה באופן שלא יהא שייך כלל לצחוק על בשורת הבנים, אז גם אשתו שרה לא הייתה אשתו שרה נכשלת בחטא דק זה. ומצוי לפעמים אצל בן תורה שאשתו הולכת עם פאה ארוכה או עם בגדי פריצות, והוא סבור שאין זה נוגע אליו ואין לו לטרוח למונעה מזה, אבל האמת היא שהקב"ה תובע את הבעל על חטאי אשתו אם אינו עושה כמידת יכולתו כדי למונעה.

מי שמשתדל להפיץ אמונה אצל אחרים מוכיח בזה על אהבת ה'

כי ידעתי למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט", (י"ח. ט'). ופירש"י "ידעתי - לשון חיבה", ע"כ. ומבואר שהטעם שהקב"ה אהב את אברהם אבינו זהו משום שחינך את בניו, ואת ביתו [והיינו גם את בניו וגם את "אנשי ביתו" - שהם האלפים ורבות שקירב אברהם אבינו לאמונה וכמבואר ברמב"ם פ"א מהלכות ע"ז ה"ג] לשמור את דרך ה'. ובפשוטו הדבר תמוה מאוד, שהרי אברהם אבינו עמד במסירות נפש בניסיון באור כשדים ובעוד ניסיונות, וכי בזה לבד לא היה מספיק כדי שהקב"ה יאהב אותו, ודווקא משום שחינך את בניו ואת אלפי אנשי ביתו זכה שהקב"ה יאהב אותו. ונראה שמי שעושה מעשים טובים רק בעצמו ואינו טורח לפרסם את שם ה' בעולם, עדיין אין מוכח מזה שהוא פועל מתוך אהבת ה', כי יתכן

"וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח פתח האהל כחום היום", (בראשית י"ח. א'). ופירש"י "באלוני ממרא - הוא שנתן לו עצה על המילה, לפיכך נגלה עליו בחלקו", ע"כ. ומקור הדבר הוא במדרש תנחומא (וירא ג') דאיתא שם "שלושה אוהבים היו לו לאברהם, ענר אשכול וממרא, וכיון שאמר לו הקב"ה שימול, הלך לקחת מהם עצה, הלך אצל ענר, א"ל ענר, בעל מום רוצה אתה לעשותך שיהיו קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם, הניחו והלך אצל אשכול אמר ליה כך וכך אמר לי הקב"ה, א"ל אשכול אתה זקן אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה ולא תוכל לסבול ותמות, הניחו והלך אצל ממרא, א"ל כך וכך אמר לי הקב"ה מה תיעצני, א"ל ממרא, בדבר הזה אתה מבקש עצה, הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואלולי כוחו וגבורתו היו הורגין אותך, והציל רמ"ח אברים שבר, ומקצת אבר אחד אתה מבקש עצה, עשה כמצוותו, אמר הקב"ה, אתה שנתת עצה שימול איני נגלה אליו אלא בתחומך", ע"כ.

והמבואר בדברי חז"ל, שקודם שאברהם אבינו מל את עצמו, הוא הלך להתייעץ עם שלושת אוהביו - ענר אשכול וממרא. ויש להבין לאיזה צורך הלך אברהם להתייעץ עמם, וכי עלה על דעתו של אברהם לא לקיים את ציווי ה' כלל, עד שהוצרך ללכת אליהם ולשאול בדעתם אם ראוי לקיים את מצוות מילה, אתמהא. ונראה פשוט, שבוודאי לא היה לאברהם שום צד ספק אם למול את עצמו או לא, אלא הסתפק אם למול עצמו בפרהסיה או בצנעה, [וכן מפורש בפירוש הריב"א ובמושב זקנים כאן] "שנטל עצה אם יהיה נימול לעין כל", וכפי הנראה חשש אברהם אבינו שאם ימול בפרהסיה, עלול הדבר לרחק אנשים מאמונה כי כולם יתמהו איך ציווה הקב"ה על אדם זקן כבן מאה שנה למול ולסכן את עצמו, ואולי ח"ו יכנס בהם מחשבות כפירה מחמת זה, ולכן הלך להתייעץ עם שלושת אוהביו אם למול בצנעא או בפרהסיה, וכאשר שמע מענר ואשכול שהם ממליצים שבכלל לא ימול את עצמו מחמת הסכנה, הניחם והלך מהם [שהלא מעיקרא לא היה לו צד לבטל את מצוות מילה], וכשהלך לממרא, אמר לו ממרא למול עצמו בפרהסיה ללא שום חשש מ"מה יאמרו", ושמע אברהם לעצתו, ומשום שאליבא דאמת אם הוא ימול בצנעא יתחלל שם שמים - שיאמרו שהוא מתבייש בציווי ה' ומקיים את מצוות ה' בעל כרחו כמסכן באפילה ובצנעא, ולכן לא עשה מצוות ה' בהיחבא, אלא עשהו בפרהסיה מתוך "ויגבה ליבו בדרכי ה'".

ובאמת גם בעולמינו אנו רואים שלושה מיני כיתות, הכת הראשונה - היא כת הרפורמאים ודומיהם הטוענים שאי אפשר לשמור את התורה בעולם מודרני ומתקדם, וצריך לשנות ולהוריד ח"ו את המצוות שקשה לקיימם, והם היורשים והממשיכים של ענר שטען שאין צריך לקיים מצוות מילה כי יש בה קושי רב. והכת השנייה המה כת המשכילים או ה"מודרנים" שמסכימים שצריך לקיים מצוות ה', אבל שלא מתוך פרסום ועסק אלא הכל בצנעא והחבא כמסכנים שכפאם שד, וכפי שטענו המשכילים באירופה "היה יהודי בביתך ואדם בצאתך", ומתלבשים כגויים ומתביישים ביהדותם להציגה כלפי חוץ בגאווה. והכת השלישית המה החרדים לדבר ה' אשר אינם מסתכלים כלל מה יאמרו עליהם בני העולם החיצון, והם שמחים למלא את רצון הקב"ה בפרהסיה בלא התפעלות משום דבר.

שלמות מעשה החסד כשהוא נעשה גם לאנשים מזולזלים

"כחום היום", (י"ח. א'). ופירש"י "הוציא הקב"ה חמה מנתיקה שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים", ולהלן (פסוק ד') הוסיף רש"י שהמלאכים נדמו לו כערביים. ויש להבין מאיזה טעם סיבב הקב"ה שהמלאכים יבואו אליו בדמות ערביים דווקא. ונראה בביאור הדבר, שערביים המה אנשים מזולזלים, ורצה הקב"ה לזכות את אברהם אבינו במצוות הכנסת אורחים בהידור ובשלמות, ולכן סיבב הקב"ה שהם יהיו דומים לערביים מזולזלים, וכאשר זלזל אברהם אבינו בכבודו והלך לטרוח לכבד מי שנראה כערבי, היה בזה מעשה חסד בשלמות ללא שום כוונות זרות, אבל אם היו באים אליו בדמות אנשים מכובדים, אז לא היה בזה מעשה חסד בשלמות, שהלא אז היה לו בזה ריווח של כבוד ולא היה המעשה נקי לשם חסד בלבד. [מקובל בידינו שמי שזוכה לקיים מצוות הכנסת אורחים כראוי, זהו סגולה נפלאה שיזכה לזיוע של קיימא. ולבנים ובנות מוצלחים].

אין להיות "צדיק על חשבון אחרים"

"יוקח נא מעט מים", (י"ח. ד'). הדבר תמוה מאוד למה צמצם אברהם במים וביקש להביא להם רק "מעט מים", והלא אברהם אבינו לא חסך מאורחיו שום דבר, ושחט בעבורם שלושה בני בקר כדי להוציא מהם את הלשון המובחר, ולעומת זאת דווקא במים שהוא דבר זול חסך מאוד וביקש להביא אך ורק מעט מים, והוא פלא רב. וביאר בזה הגה"צ רבי ישראל מסלנט זצ"ל, שכיון

נתרם לע"נ הגה"צ רבי שלום מרדכי בן ר' יצחק הכהן
שבדרון זצוק"ל

שכוונתו לחפש גן עדן לעצמו, אבל כיון שאברהם אבינו מוסר נפשו להפיץ את האמונה הלאה לאחרים, מוכח מזה שבוער בקרבו כאש אהבת ה' - שלא מצא מרגוע לנפשו עד שהפיץ את אור האמת לאחרים, ולכן הקב"ה אהבו - כי מי שאוהב את הקב"ה, גם הקב"ה אוהבו.

מעלת "צדיקים גלויים"

"אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר", (י"ח כ"ד). ה"חפץ חיים" הקדוש פירש את הלשון "בתוך העיר", שרק צדיקים שהם מעורבים בדעתם "בתוך העיר" יש בכוחם להציל את בני העיר, ומפני שיש עוד תקווה שהם עוד יצילו את בני העיר ויחזירו אותם בתשובה, אבל צדיקים שיושבים מכוסים בתוך עצמם ואינם משיפיעים על בני העיר אין להם כח להגן על בני העיר. ובעניין זה סיפר לי מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל, שכאשר היה בעיר ממל הגיע לשם הגה"ק רבי הירש לוינזון זצ"ל - חתנו של ה"חפץ חיים" זצ"ל, ומצא את העיר שוממה מרוחניות לאחר שהמשכילים החריבו אותה בזדון מכל זכר של יהדות, ונבהל מאוד כשראה שיהודים מחללים שם שבת, וכל העיר נעשית ל"עיר הנידחת", ובשברון לב שאל האם נותר בעיר לפחות צדיק אחד, והשיבו לו שיש צדיק נסתר אחד מל"ו צדיקים נסתרים, ואמר שרוצה להיפגש עם הצדיק נסתר הזה, והלך הגה"ק רבי הירש יחד עם מו"ר זצ"ל להיפגש עמו, ויצא מהתפילות מעוצם גדלותו וצדקותו. וכאשר יצא מהפגישה, שמע מו"ר זצ"ל את רבי הירש אומר "ריבונו של עולם הבטחת לנו ל"ו צדיקים נסתרים, אבל אנחנו מבקשים ממך עוד דבר, תן לנו גם ל"ו צדיקים גלויים שיועילו לכל עם ישראל, שהרי הדבר פשוט שאם היה צדיק מפורסם בעיר ממל, אזי ממל לא היתה נראית כמו שהיא נראית עכשיו, אלא היו למדים ממנו ומושפעים ממנו לטובה". [ורבי הירש פנה אז אל מו"ר זצ"ל וביקשו להישאר בעיר ולפעול לקירוב נפשות, ואכן מו"ר נשאר שם ופעל בעיר נפלאות בקירוב יהודים לעבודת ה'].

"סדומע צדיקים"

אמנם מפי הגה"ק בעל "דברי יואל" מסאטמאר זי"ע שמעתי לבאר באופן אחר מה שנאמר "בתוך העיר", ובהקדם מה שהקשה כ"ק הרה"ק זצ"ל למה היה צריך דווקא חמשים או עשרה צדיקים כדי להציל את סדום, והלא כתיב (משלי י' כ"ה) "צדיק יסוד עולם" ולמדו חז"ל (יומא י"ח ע"ב) מפסוק זה שאפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים, וא"כ לכאורה היה ראוי להיות מספיק בצדיק אחד כדי להציל את סדום. וביאר בזה הרה"ק זי"ע, שאכן צדיק אמתי אחד מספיק כדי לקיים את כל העולם כולו, אבל כאן כתוב בתורה (בראשית י"ח כ"ד) "חמשים צדיקים בתוך העיר" ולהורות שצדיקים אלו לא היו צדיקים בעצמם אלא רק ביחס לרשעותם של סדום הם היו נקראים צדיקים, וכאלה "סדומע צדיקים" צריך לכל הפחות עשרה כדי להגן על כל העיר. וסיים ואמר שמזה יש ללמוד שגם בזמנינו שאיננו צדיקים גלויים, אבל כל ציבור של עשרה אנשים שנחשבים לצדיקים ביחס למקומם, יש בכוחם להציל את בני עירם.

כמה רחוקה דעת תורה מדעת המון העם

"ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק", (כ"א, ח). ופירש"י "משתה גדול - שהיו שם גדולי הדור, שם ועבר ואבימלך". יש להתבונן מכאן כמה רחוקה דעתינו מדעת תורה, כי הנה מרגל בפומא דאינשי לקרוא "משתה גדול" למשתה שמשותפים בו אנשים רבים, אולם כאשר ראו חז"ל את התיבות "משתה גדול" הם ידעו שאין הכוונה להשתתפות אנשים רבים, כי לפי האמת אין שום "גדלות" למשתה במה שאנשים רבים אוכלים ושותים, וה"גדלות" האמיתית הוא מה שגדולי הדור משותפים במשתה. וזהו לימוד לכל שאר דרשות חז"ל, שהקריאה הפשוטה שלנו בתורה הקדושה רחוקה

דברים שנאמרו לאחר המאמר אודות הציונות

הציונים בהקמת המדינה להשכיח שם ה' ותורתו בארץ ישראל ומעם ישראל, והדברים פשוטים ואינם צריכים לפנים. ובעיקר הדבר לעודד יהודים לעלות לארץ ישראל, הנה כבר עוררנו כמה פעמים שבזמנינו אין אנו רשאים להורות הוראה כללית ליהודי חוץ לארץ לבוא לעלות לארץ, כי מי שמסודר בחוץ לארץ אין לו להכניס עצמו לניסיון ולעלות לארץ ישראל, ורק מי שמובטח מראש שיהא לו בארץ ישראל מקום פרנסה ומקום מגורים בסביבת בני תורה, וכן מוסדות תורה וחינוך לו ולבניו ולבנותיו - הוא יכול לעלות לארץ ישראל. ויפה אמר הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, "כשם שבמצוות מילה אם 'מתו אחיו מחמת מילה' דוחים את המילה עד שייגדל, כמו כן במצוות יישוב ארץ ישראל כיון שרבים חללים הפילה, ורבים מאותם שעלו לארץ ישראל השתבשו בציונות ועזבו את הדת, או שבניהם נתקו עצמם מהם ונסחפו בזרם הציונות, אין לנו רשות להכניז הוראה כללית לעלות לארץ ישראל". וסיפר לי דוד"ז הרב אברהם פייס זצ"ל, שהרצל שר"י הגיע למינסק והציע לפני גבאי וואלז'ין את תוכניתו להקים מדינה 'דמוקרטית', וע"כ כדאי להם להצטרף כיון שאם יצטרפו יהיה להם רוב ואז ישמרו בארץ ישראל שבת ושמירתה, והוטב בעיניהם ההצעה, אלא שהסבירו לו שצריך לשמוע מקודם דעת הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל, והם נסעו להגיד"ח, והגיד"ח השיב להם בקיצור נמרץ - "אם תלכו עם הרצל תשבו לעתיד לבוא עם הרצל, ואם תלכו עמדי תלכו עמדי, אבל אני והוא לא נהיה בהיכל אחד, תבחרו לכם", וחזר ללימודו ולא רצה לדבר עמם יותר ע"כ כלל.

ואף אנו נאמר, הרוצה בדרכם ילך, אבל אנו בדרכינו נלך לחזק את לימוד התורה והשיבות בטהרתה בלא השקפות זרות. והקב"ה יגאל אותנו במהרה ונזכה לקיבוץ גלויות המקווה - "קבצינו מן הגוים להודות לשם קדשך".

מאוד מהקריאה הנכונה של חז"ל שידעו "איך לקרוא" את התורה ולפרשה במושגים הנכונים והעמוקים לפי אמות המידה של תורתנו הקדושה.

יסוד מעלת העקידה

"קח נא את בנך", (כ"ב, א). ידוע מה שכתב הר"ן (דרשות הר"ן, הדרוש השישי) לדייק מלשון "קח נא", שהקב"ה לא ציווה את אברהם אבינו שהוא חייב לעקוד את בנו, אלא רק ביקש ממנו בלשון בקשה - "קח נא", וכלשון הר"ן שם "לו היה אברהם משיבו - הן לי לא נתתה זרע כי אם זה, והבטחתי בו, ואיך אעשה זה, לא נחשב לו עוון ולא ישיגנו עונש מזה, ואעפ"כ לגדול אהבתו את השם יתברך מצא את לבבו לעקדו, כדי שיעשה חפץ השם יתברך לבד, ואעפ"כ שאילו לא עשאו לא היה משיגו עונש כלל, וזהו ענין העקידה וסודו". והדברים נפלאים, ש"ענין העקידה וסודו" הוא אהבת אברהם אבינו לקב"ה - שבחפץ לב שמח לעקוד את בנו כדי לעשות נחת רוח לקב"ה אע"פ שלא היה מחויב בזה. ובזה יש לבאר הטעם שהמעשה הזה נקרא בשם "עקידה", שהלא באמת יש להבין למה נקרא שמו "עקידה", והרי לכאורה פעולת ה"עקידה" - הקשירה היא לכאורה רק בגדר הכשר, והעיקר הוא מה שהניחו על המזבח ושלח את ידו לקחת את המאכלת כדי לשחטו, אך הביאור בזה הוא שב"עקידה" ניכר כמה יצחק השתוקק לקיים את מצוות ה', שהרי אמרו חז"ל (תנחומא וירא) "בשעה שבא אברהם לשחוט את יצחק, אמר לו יצחק, אבא, אוסרני ידי ורגלי מפני שהנפש חצופה היא וכשאראה את המאכלת שמא אזדעזע ויפסל הקרבן, בבקשה ממך אל תעש בי מום", ומבואר בזה שיצחק לא רק "הסכים" להישחט, אלא השתוקק שתתקיים השחיטה כדת וכהלכה, וזה מתבטא דווקא ב"עקידה" - שבזה ניכר שיצחק מסר נפשו בשמחה - שהרי ביקש מאברהם שיעקדנו יפה כדי שהקרבן לא ייפסל.

מעלת עם ישראל שמבטלים דעתם לקב"ה

"ויאמר אל תשלח ידך אל הנער", (כ"ב, י"ב). ראוי להבין למה קרא הקב"ה את יצחק בשם "נער", והרי הוא כבר היה אז בן ל"ז שנה, וכבר לא היה נער צעיר כלל. אמנם הביאור בזה ברור, שיצחק נהג אז כ"נער" קטן שאין לו דעה עצמית אלא הוא מובל על ידי הוריו, וכך גם יצחק לא שאל שאלות על אברהם אביו ולא על הנהגת הקב"ה, וביטל את דעתו ומסר עצמו למיתה כנער זה שמוסר עצמו להנהגת הוריו. ועל דרך זו ביארו בספרים מה שנאמר בפסוק (הושע י"א, א') "כי נער ישראל ואהבהו", והרי שכל עם ישראל נקרא בשם "נער", והטעם בזה הוא מפני שעם ישראל סומכים על הקב"ה ומרגישים כנער קטן שנלקח על ידי הקב"ה שעושה עמם כרצונו, ועל זה אמר הקב"ה "נער ישראל, ואהבהו" - כיון שישאל עושים עצמם כ"נער" לפני, לכן אני אוהב אותם.

אברהם אבינו כבש את טבעו עד שהסתכל על יצחק כאיל

"וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו", (כ"ב, י"ג). יש להבין מהו כוונת הלשון "איל אחר". ונראה שיש לפרשו מלשון אחר (בצירי תחת הח'), והיינו שבשעה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו, הוא כבש את רחמיו והתנהג ליצחק כאילו הוא איל, וביטל את כל הרגשות הטבעיים עד שיצחק נעשה אצלו כמו "איל", ולכן עכשיו כשראה אברהם אבינו איל, הוא הסתכל עליו כמו "איל נוסף" לאחר שיצחק כבר נתפס אצלו כאיל. וכעין זה שמעתי ממרן הגר"ז זצ"ל שאמר על הפסוק שנאמר בעקידה (כ"ב, ג) "וישכם אברהם בבוקר", שמבואר כאן שאברהם אבינו הלך לישון על יצועו בלילה לפני העקידה, ושלא כטבע האדם מן השורה שכאשר הוא יודע שמחר הוא צריך להרוג את בנו, אינו מסוגל לעלות על יצועו וללכת לישון, אבל אברהם אבינו היה רגוע, ומשום שהוא ביטל את כל רגשותיו הטבעיים לקב"ה.

"השבוע הראו לפני מאמר 'קדושת ציון' שפורסם לציבור בני תורה, שבתוך דבריו מציץ דברים מעוותים שכביכול עלינו להודות לקב"ה על עצם הדבר שבדור האחרון זכו עם ישראל לשוב לארץ ישראל בקהל גדול תחת שלטון 'שלא היה כמוהו מלאחר מלכות שלמה', ושכביכול חסרים אנו בתקופתנו רק את 'השלמת הגאולה' - בבניין מדינה עפ"י תורה, אבל עצם הקמת המדינה היא בגדר קיום הבטחת ה' לקיבוץ נדחי עמו ישראל ח"ו. והנה דבריו אינם צריכים תשובה, אך יראתי פן ישפיעו דבריו על התמימים שאינם יודעים את הדבר הפשוט הזה, שמלבד מה שעצם הקמת הממשלה נעשתה על ידי הציונים ורשעי ופריצי עמינו במטרה להעבירנו על הדת, הנה גם מה שנתקבצו רבים מבני ישראל לארץ ישראל בדור האחרון אין בזה שום זכר ל'קיבוץ גלויות', ש'קיבוץ גלויות' הוא רק קיבוץ שיביאנו לקדש שם שמים, וכמאמר הכתוב (תהלים ק"ו, ק"ז) 'קבצינו מן הגוים להודות לשם קדשך' - והיינו להתקבץ לבוא לארץ ישראל כדי לקדש שם שמים ולהודות לקב"ה, אבל 'קיבוץ' זה שנעשה על ידי כוחות הרשע שהעמידו שלטון של חוקים נגד הקב"ה ותורתו, והעבירו אלפי ורבבות יהודים מהדת, כמו בטהרן ובתימן ובמרוקו שהעבירו אלפים מעל דתם, וגם כאן בארץ ישראל שמונים אחוז מילדי ישראל מחונכים לכפירה רח"ל, זה אינו בגדר התחלת ישועת ה' לעמו ח"ו, והעגל הזה אשר הקימו כוחות הרשע להעבירנו מעל הדת, הוא רחוק כרחוק מזרח ממערב מקיום הבטחת הקב"ה שיקבץ נדחי עמו ישראל. ואמנם אין אנו מתעלמים מחובותינו להודות לקב"ה על חסדו שאנו זוכים ללמוד תורתו הקדושה ולקיים מצוותיו בארצו הקדושה, [וכמו שעלו תלמידי הגר"א והחת"ס לארץ ישראל במסירות נפש, וכבר אמר לי הרה"ק מסאטמאר זי"ע "הקב"ה רצה שיהיה יישוב יהודי גם בארץ ישראל קודם ביאת משיח צדקינו"], אבל כל זה מחסדי השי"ת שהותיר לנו שריד ופליט על ידי רבותינו הקדושים שלחמו נגד מטרת